

Op te bergen
in de band van
3 november 2004

*de leden van de commissie wordt
verzocht hun eventuele opmerkingen
binnen acht dagen na ontvangst aan
de commissiegriffier mede te delen.*

Verslag

---

van de vergadering van de Statencommissie Milieu, Water en Groen

---

gehouden op 4 oktober 2004

INHOUD

Opening	2
Mededelingen	2
Vaststelling van de agenda	2
Verslag vergadering van 30 augustus 2004	2
Ingekomen stukken	2
Rondvraag	3
IPO-aangelegenheden	3
Noordelijke ambitiestatement Leren voor Duurzame Ontwikkeling	3
Landelijk jaarverslag muskus- en beverratten- bestrijding	7
Najaarsstukken 2004	10
Evaluatie Gentechconferentie	16
Sluiting	17
Toezeggingen	18

STATENCOMMISSIE MILIEU, WATER EN GROEN

Verslag van de vergadering van de Statencommissie Milieu, Water en Groen, gehouden op 4 oktober 2004 in het provinciehuis te Assen.

Aanwezig:

J. Slagter (voorzitter)
H. Baas (ChristenUnie)
A.H.J. Beumers (Drents Belang)
J. Haikens (VVD)
F.A.J. Harleman (GroenLinks)
J. Heetebrij (ChristenUnie)
H.R. Hornstra (PvdA)
C.D. de Jong (Fractie de Jong)
S. de Jong (CDA)
W.H. Kuiper (GroenLinks)
A. Lanting (VVD)
B. Popken (OPD)
J.P. Sluiter (D66)
K.H. Smidt (VVD)
M.J. Smit (D66)
mevrouw H.G. Stoel-Snater (PvdA)
mevrouw S. van de Vijver-Geitz (PvdA)
mevrouw K. Westerkamp-Exoo (CDA)
Th.J. Wijbenga (CDA)

Voorts aanwezig:

Joh. Dijks (VVD, gedeputeerde)
mevrouw A. Edelenbosch (PvdA, gedeputeerde)
S.B. Swierstra (PvdA, gedeputeerde)
mevrouw J. Stapert (commissiegriffier)

Met kennisgeving afwezig:

R.E. Pot (PvdA)

1. Opening

De VOORZITTER opent de vergadering.

2. Mededelingen

De VOORZITTER deelt mede dat een brief is ingekomen van de Vaste Kamercommissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) van de Tweede Kamer, waarin de ontvangst van de brief over dierziektenbeleid wordt bevestigd. De Vaste Commissie wil geen actie ondernemen.

3. Vaststelling van de agenda

De VOORZITTER voegt na consultatie van de commissie als punt 10a toe: Evaluatie Gentech-conferentie

4. Verslag vergadering 30 augustus 2004

Mevrouw STOEL-SNATER hecht eraan dat de opmerking van mevrouw Edelenbosch dat de problematiek van het jakobskruiskruid in het Interprovinciaal Overleg (IPO) aan de orde wordt gesteld in de toezeggingenlijst wordt opgenomen.

De VOORZITTER zegt dat dit alsnog gebeurt.

Het verslag wordt met inachtneming hiervan vastgesteld.

De heer POPKEN vraagt naar aanleiding van de toezegging van mevrouw Edelenbosch dat wordt nagegaan of het geld voor de verbetering van de riooloverstorten daaraan is besteed of er nog geld is overgebleven.

Mevrouw EDELENBOSCH heeft het laten uitzoeken. De commissie krijgt een brief daar over. Het geld dat was uitgetrokken is niet geheel besteed, maar dat komt doordat een deel van het geld uit andere potten is gekomen.

De heer S. DE JONG maakt uit de stukken inzake de Kaderrichtlijn water op dat de staten in 2005 aan zet zijn. De heer Swierstra heeft opgemerkt dat zij na 2005 aan zet zijn.

De VOORZITTER zegt dat deze vraag wordt doorgeleid naar de heer Swierstra, die nog niet aanwezig is.

De heer LANTING vraagt naar aanleiding van de toezegging van mevrouw Edelenbosch dat wordt nagegaan in hoeverre het jakobskruiskruid bij compostering resistent is of zij al iets meer weet. Bij welke temperatuur gaat het dood?

Mevrouw EDELENBOSCH zegt dat de staten nog bericht krijgen over de resistentie van jakobskruiskruid. Zij meent dat er discussie is of het zaad bij 35°C of 45°C gesteriliseerd wordt.

De heer BEUMERS deelt mede dat zijn toezegging van een onderbouwing van zijn verzoek om agendering van de onderwerpen Biologische landbouw en Bedreven bedrijven Drenthe berustte op een misverstand. Die onderbouwing komt er dus niet.

5. Ingekomen stukken

De heer POPKEN vraagt naar aanleiding van ingekomen stuk A.8, over de onderbouwing van de compensatiebeginselen Wet ammoniak en veehouderij, of al bekendgemaakt kan worden over welke vijftien bedrijven het gaat.

Mevrouw EDELENBOSCH antwoordt dat de betrokken vijftien bedrijven inmiddels al op de hoogte zijn. Inmiddels is er nog een bedrijf bij gekomen. Zij zal de commissie op de hoogte houden van de eerste uitspraken van de Raad van State.

De VOORZITTER stelt vast dat de commissie zelf er geen behoefte aan heeft te weten om welke bedrijven het precies gaat.

Mevrouw STOEL-SNATER zou de brief graag betrekken bij de komende conferentie. Zij meent dat al een bijeenkomst had moeten plaatsvinden over de opzet van die conferentie.

De heer DIJKS zegt dat de ontwikkelingen wat zijn opgehouden, omdat de Algemene commissie voor bezwaar uitspraak moest doen en de Tweede Kamer nog uitspraken moet doen over de landelijke regelgeving.

De heer WIJBENGA vraagt of alle deelnemers aan de conferentie instemmen met het uitstel.

De heer DIJKS heeft erover gesproken met de Noordelijke Land- en Tuinbouw Organisatie (NLTO), die ermee instemt.

Mevrouw STOEL-SNATER herinnert eraan dat was afgesproken dat in september een bijeenkomst ter voorbereiding zou worden gehouden. Zij zou het prettig gevonden hebben als zij van het uitstel op de hoogte was gebracht.

De heer DIJKS zal de commissie onmiddellijk informeren als er nieuwe ontwikkelingen zijn, die het zinnig maken om overleg te hebben.

De heer SMIDT vraagt of dit inhoudt dat de conferentie gehouden wordt nadat Den Haag duidelijkheid biedt.

De heer DIJKS bevestigt dat. Een andere mogelijkheid is dat het college een conclusie trekt. De staten kunnen echter ook aangeven dat zij weer willen spreken. Het college wil de zaken even op een rijtje zetten. Het lijkt hem dat er zeker dit jaar nog over gesproken kan worden.

De heer BEUMERS heeft een aantal vragen over stuk A.1, inzake het Drents-Friese Wold, waarover vanavond een bijeenkomst wordt gehouden in Diever.

De VOORZITTER vindt dat de ingekomen stukken niet veranderd kunnen worden in een zwaar agendapunt. De brief kan dan beter als agendapunt voor de volgende vergadering worden opgevoerd.

De heer BEUMERS gaat daarmee akkoord. Hij zal voor een onderbouwing zorgen.

6. Rondvraag

De heer BAAS heeft bij de algemene beschouwingen geruststellende woorden van het college gehoord over de verhouding tussen de provincie en de NLTO, reden voor hem om geen motie in te dienen. Hij vraagt in hoeverre het overleg over dossiers waarover verschil van mening bestaat tussen de provincie en de NLTO weer op gang is gekomen.

De heer DIJKS antwoordt dat er een gesprek is geweest met twee bestuursleden van de NLTO.

Hij heeft de indruk dat de lucht behoorlijk is opgeklaard. Afgesproken is dat men elkaar bij problemen ook telefonisch zal benaderen en niet wacht tot er een vergadering is.

De heer S. DE JONG is bang dat het tijdspad dat is gekozen voor de pilot Politiek On Line, een periode van twee commissievergaderingen, te kort is om tot een gefundeerd oordeel te komen over de vraag of dit een goede manier is om in de toekomst mee verder te gaan. Voor de commissie MWG zijn er tot nu toe drie reacties gekomen.

De heer HORNSTRA kan zich hierbij aansluiten.

De VOORZITTER stelt voor de griffie te verzoeken om de pilot te verlengen. Hij stelt vast dat de commissie hiermee instemt.

Mevrouw STOEL-SNATER steunt het initiatief van gedeputeerde staten (GS) en een aantal andere provincies om Den Haag erop te attenderen dat er zo weinig over landbouw is vermeld in de landelijke begroting van harte. Zij vraagt welk effect dat zal sorteren.

Mevrouw EDELENBOSCH kan geen garantie geven dat er een bepaald effect zal zijn. De vijf provincies zijn apart vertegenwoordigd in de rondetafelgesprekken over de Agenda Vitaal Platteland. Zij weet nog niet hoe daarop is gereageerd, maar de provincies zouden het niet hebben gedaan als zij hadden gedacht dat er helemaal geen effect zou zijn.

7. IPO-aangelegenheden

Van de gelegenheid tot het stellen van vragen over IPO-aangelegenheden wordt geen gebruik gemaakt.

8. Statenstuk 2004-152; Noordelijke ambitiestatement Leren voor duurzame ontwikkeling

De heer HORNSTRA kan niet tegen het stuk zijn, maar vraagt zich af waar hij eigenlijk voor zou zijn. Wat is precies de probleemanalyse? Is het ambitiestatement voldoende? Er is gezaaid, maar wanneer is het oogsttijd en wat wordt er geoogst? Het is hem onduidelijk wat het college precies wil bereiken.

Mevrouw WESTERKAMP-EXOO vindt het stuk erg wollig. Haar wordt niet duidelijk welke pilots belangrijk zijn. Uit de evaluatie is gebleken dat alleen in samenwerking met de andere noordelijke provincies iets kan worden bereikt. Iedereen wil duurzaamheid. Iedereen wil ook dat de inwoners, de maatschappelijke organisaties enz. die duurzaamheid tussen de oren krijgen. Haar is niet duidelijk waarop straks moet worden getoetst.

De heer HEETEBRIJ leest dat het kabinet-Balkenende II heeft aangegeven dat duurzame ontwikkeling vanzelfsprekend moet worden, maar ook dat staatssecretaris Van Geel opmerkt dat duurzaamheid voor de rijksoverheid een lage prioriteit heeft. Hij leest dat de basisambitie is dat een positieve bijdrage wordt geleverd aan een duurzame samenleving, maar hoe groot die bijdrage moet zijn en wat het ambitieniveau is, wordt niet duidelijk. Hij zou het abstractieniveau graag vertaald zien in een helder uitvoeringsprogramma. Hij is erg benieuwd naar het eerste uitvoeringsprogramma 2005.

De heer LANTING meldt dat de fractie van de VVD grote moeite heeft met het ambitiestatement. Hij moet een beetje raden wat men precies wil en bedoelt. Drenthe krijgt € 112.000,- van het Rijk en voegt daar ruim € 38.000,- aan toe. Er moet een programmamanager komen, per provincie een coördinator, een adviesgroep en er moet voorbereid worden voor GS en provinciale staten (PS). De kosten zullen dus hoger zijn dan de inkomsten. Tot nu toe zijn goede resultaten geboekt, maar geen structurele veranderingen bewerkstelligd. Zo'n volzin leidt hem tot de conclusie dat er geen of maar zeer geringe resultaten zijn. Er zijn zeventien projecten uitgevoerd. Deels zijn de kosten verhaald. Een belangrijk resultaat is dat de natuur- en milieuorganisaties hebben ingezien dat zij moeten samenwerken met andere partners. De regiegroep heeft niet bijgedragen aan een betere kwaliteit van projecten en adviezen. Hij vindt dat niet zo indrukwekkend. Hij meent dat het geld dat uit het verleden is overgebleven volgens afspraak moet terugvloeien in de algemene middelen. Omdat vier ministeries, de drie noordelijke provincies, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, het IPO en de waterschappen erbij betrokken zijn, vreest hij dat er geweldig veel overleg nodig zal zijn, waarin alles zal smoren. Hij vindt het een vorm van inteelt dat dit allemaal overheden en

semi-overheden zijn. Het lijkt hem logisch dat de huidige subsidieregeling wordt ingetrokken, maar hij heeft grote vragen of er iets nieuws voor in de plaats moet komen.

De heer SMIT voelt wel met de heer Hornstra mee. Hij kan moeilijk tegen het voorstel zijn, maar hij weet niet wat hij eigenlijk zal oogsten. Hij vindt geen duidelijke doelstellingen en criteria in de rapportage. Er zijn alleen wat aanduidingen van resultaten van de laatste jaren, die niet kwantitatief zijn. Hij zou bijvoorbeeld willen weten hoe het programma kan worden vertaald in de reductie van CO₂. Het valt hem ook op dat het stuk erg gericht is op deelaspecten, terwijl voor duurzaamheid juist een integratie van verschillende beleidsvelden nodig is. Er is nogal wat geld mee gemeoid, dat op lijkt te gaan aan interne gerichtheid en veel ambtelijk overleg. Hij vraagt zich af of het stuk niet een B-stuk moet worden.

De heer KUIPER heeft het stuk gelezen als een processtuk. Hij verbaast zich over de reactie van de andere fracties. Hij begrijpt niet waarom nu stevig wordt ingezet op de inhoud. Het gaat nu om het proces om goed te communiceren met de burger. In hoofdstuk 6 is dit feitelijk ook aangegeven. Het stuk is gericht op doelgroepen, met een bottom-up benadering. Daarbij hoort niet dat wordt ingezet op bepaalde doelstellingen, maar dat een proces op een goede manier wordt begeleid. Dat gebeurt zijns inziens keurig. Het risico van een bottom up-benadering is dat bijvoorbeeld wijk- of dorpsorganisaties, clubhuizen etc. niet zo goed weten hoe zij op zo'n stuk moeten inspelen. Hij hoopt dat zulke organisaties actief zullen worden benaderd. Voor hen moet misschien iets duidelijker worden aangegeven aan welk soort projecten moet worden gedacht.

De heer BEUMERS zegt dat plannen voor duurzaamheid niet mogen worden geleid door de waan van de dag, bijvoorbeeld gelet op uitspraken over het broeikaseffect. Op de lange duur zal het duurzaamheidsbeleid een kostenverhogend effect op de lokale lasten hebben. De bevolking zal niet onder het beleid uit kunnen. Lastenverhoging is volgens hem de einddoelstelling.

De heer POPKEN wijst erop dat de provincie eerder al heeft ingezet op duurzaamheid. Het proces moet zijn inziens doorgaan. In tegenstelling tot de

vorige periode vraagt het Rijk nu van de provincies om er ook zelf geld in te steken. Hij heeft nog niet gehoord of PS daartoe bereid zijn.

Mevrouw EDELENBOSCH is verbaasd over de reacties. Als het stuk slecht leesbaar is, wil zij de hand wel in eigen boezem steken. Zelf vindt zij het echter juist wel leesbaar en bondig. Het ambitiestatement is niet in het provinciehuis bedacht. Het ministerie heeft een draaiboek opgesteld en wil een statement van de provincies, voordat die kunnen putten uit het landelijke budget voor duurzaamheid. Indien haar toelichting niet voldoende is, zal zij met de andere noordelijke provincies overleggen over mogelijkheden tot verheldering. De nota houdt een continuering in van wat al in gang was gezet, maar het college wil nu ook op meer structurele zaken inzetten. Zij herinnert aan de presentatie bij de Gasunie. Natuur- en milieueducatie, het consulentenschap IVM en de Milieufederaties werken inmiddels op een noordelijke schaal, voor de drie provincies samen. Die drie provincies willen nu ook gezamenlijk aan projecten werken.

Er is een organisatieschema opgesteld, waarin mensen zijn geplaatst die al voor de provincies werken. Zij maken een uitvoeringsprogramma, onder leiding van een programmamanager. Er is geen sprake van extra kosten. Zij heeft het idee dat veel commissieleden niet goed op de hoogte zijn van de projecten. Naar aanleiding van de evaluatie zijn een paar punten genoemd, maar er zijn er meer. Het college wil stimuleren dat dorpen en buurten projecten aangaan. Een project kan slechts worden voorgesteld met een aantal partners. Zij meent dat onderwerpen en thema's voldoende helder in de nota zijn aangedragen. Het ambitiestatement moet voor 1 november naar het ministerie worden gestuurd. De uitvoeringsprogramma's in het vorige stuk waren heel duidelijke projecten. De projecten die het hoogst scoorden zijn uitgevoerd.

Met de tweede pijler wordt nu ingezet op samenwerking met en integratie in organisaties. Het college wil het budget dat van het Rijk komt, tezamen met de provinciale bijdrage, inzetten voor natuur- en milieueducatie, voor het stimuleren van de duurzame samenleving in kleinere gemeenschappen, voor energievraagstukken en voor andere thema's die in de nota zijn genoemd. Komt er uit een waterschap een project voor een buurt,

wijk of gebied, dan zal het waterschap ook een deel van de kosten dragen.

De heer BEUMERS constateert dat dan zo'n waterschap met extra lasten wordt geconfronteerd. Mevrouw EDELENBOSCH betoogt dat landelijk met de vijf ministeries, de Unie van Waterschappen, het IPO en de gemeenten afspraken zijn gemaakt over de "duurzame samenleving tussen de oren". Iedereen draagt zijn steentje bij. Het waterschap heeft er ook geld voor op zijn begroting, maar stelt samenwerking met andere partner op prijs.

In het uitvoeringsprogramma zullen concrete projecten worden opgenomen, waarmee wordt ingezet op gedragsverandering, onder andere in het middelbaar onderwijs.

De heer HORNSTRA begrijpt het betoog van mevrouw Edelenbosch wel, maar is bang dat zij de commissie niet begrijpt. Iedereen is het eens over het doel en over samenwerking. Aan het ambitiestatement zit echter kop noch staart. Daarin wordt niet duidelijk gemaakt wat men precies wil.

Mevrouw WESTERKAMP-EXOO herinnert aan haar vraag over toetsmomenten.

Mevrouw EDELENBOSCH merkt op dat er veel gebeurt met het thema Duurzaamheid, bijvoorbeeld bij bedrijven. Er wordt gewerkt aan bewustwording bij bedrijven en scholen. Aan het eind van het traject vindt een evaluatie plaats. Die is ook gemaakt van het vorige traject. Hoeveel mensen meer zich nu bewust zijn van de noodzaak van duurzaamheid is moeilijk te beschrijven. Het evalueren van de effecten van welzijnssubsidies bijvoorbeeld is ook ingewikkeld. Meppel wil bijvoorbeeld een multifunctioneel park inrichten, aan de hand waarvan op scholen voorlichting kan worden gegeven over duurzaam werken, natuur en milieu enz. Dan wordt nagegaan hoe dit project scoort op de thema's die zijn genoemd en of het past bij vooral de derde pijler. Zo wordt er getoetst. Zij kan echter moeilijk nagaan wat er uiteindelijk bij de leerlingen of de mensen in de buurt tussen de oren zit. Dat zou bij de evaluatie moeten worden ingeschat.

Zij herinnert eraan dat in de vorige statenperiode een aantal fracties ervoor heeft gekozen het budget voor duurzaamheid te blijven gebruiken. Er is een goede financiering uit het Programma lande-

lijke gebieden. Geld dat overblijft wordt formeel naar de algemene middelen geschoven. Wat is overgebleven, doordat alle partners netjes hebben meebetaald, wordt eerst opgemaakt. Er is geen opneemfinanciering. Als de middelbare scholen een project met Energy Valley willen opzetten, zal dat uit een ander programma gefinancierd kunnen worden. De staten wordt dan daarover bericht bij de begroting.

TWEEDE TERMIJN

Mevrouw WESTERKAMP-EXOO maakt uit paragraaf 5.6 op dat evaluatie alleen plaatsvindt door toetsing van een aantal samenwerkingsverbanden, maar niet op projecten of op "tussen de oren krijgen".

De heer HEETEBRIJ vraagt hoe zeker het is dat er geld van het Rijk beschikbaar komt. Hij kan zich voorstellen dat moeilijk te meten is wat al dan niet tussen de oren zit, maar er kan bijvoorbeeld wel worden gemeten welk deel van het onderwijs, van bedrijven etc. met projecten wordt bereikt.

De heer LANTING leest in vroegere stukken dat gelden bestemd voor cofinanciering die niet worden gebruikt terugvloeien naar de algemene middelen. Hij meent in de beleidsvoornemens van het kabinet te hebben gelezen dat in het onderwijs het thema Duurzaamheid integraal moet worden ingevoerd. Hij vraagt zich af of dan nog allerlei extra projecten nodig zijn. Het kost kennelijk op zichzelf al veel geld om middelen daarvoor uitgezet te krijgen.

De heer HORNSTRA vraagt of de heer Lanting twijfels heeft over geld voor projecten in het onderwijs.

De heer LANTING vindt dat de provinciale organisatie met het onderwijs moet afstemmen hoe het thema Duurzaamheid integraal in het onderwijs wordt doorgevoerd. Zijn inziens kan het geld waarover nu wordt gesproken dan beter worden besteed aan andere noden in de samenleving.

De heer HORNSTRA meent dat bij leren voor duurzame ontwikkeling vooral de jeugd een doelgroep is. Zijn fractie heeft geen moeite met dit streven, maar vindt wel dat aan het statement kop en staart ontbreken.

De heer LANTING heeft geen moeite met de opvatting dat het idee van duurzaamheid in de samenleving ingebed moet worden, maar het gaat hem om de manier waarop dat gebeurt. Als het thema al integraal deel uitmaakt van het onderwijs, kan het geld misschien beter worden besteed in bijvoorbeeld woonwijken.

De heer SMIT wil uiteindelijk resultaten zien. Er kan wel les gegeven worden gegeven over duurzaamheid, maar dat moet dan ook gebeuren in een duurzaam gebouwde school. Hij ziet in het statement niet terug wat op den duur in de samenleving zichtbaar zal zijn. Het proces is niet een doel op zich. Hij ziet ook geen aanknopingspunten voor toetsing daarvan. Hij hoopt dat uit het feit dat mevrouw Edelenbosch op het stuk als portefeuillehouder voor dit onderwerp wordt genoemd niet moet worden afgeleid dat duurzaamheid wordt verengd tot natuur en milieu, want duurzaamheid is een veel breder begrip. Bovendien zou de heer Dijks het duurzaamheidsbeleid coördineren.

De heer POPKEN heeft er vertrouwen in dat het met de financiering goed komt. Hij vraagt zich af of het statenstuk niet moet worden teruggenomen, om een verbeterde versie te maken.

De heer KUIPER staat volledig achter het statement. In bijlage 1 is aangegeven welke regelingen, projecten en communicatietrajecten er zijn. Hoe de regelingen die in deze bijlage worden genoemd in elkaar grijpen is echter onduidelijk. In bijlage 2, het stappenoverzicht, zou behalve aan de blokjes "actie" en "door wie" ook een blokje kunnen komen met een toelichting wat men wil bereiken. Hij is van oordeel dat alle informatie die noodzakelijk is in het stuk staat, maar de benadering is procesmatig.

De heer BEUMERS vreest dat de lokale lasten door de projecten zullen toenemen. Er is nu een top-downbenadering, van het Rijk via de provincies naar de waterschappen en de gemeenten, maar dat vindt hij niet logisch. De opzet stamt uit de tijd dat de bomen nog tot de hemel groeiden, maar dat is niet meer het geval.

De heer HORNSTRA constateert dat iedereen duurzaamheid belangrijk vindt. Communicatie is

essentieel. Het is te betreuren dat het stuk niet uitblinkt door helderheid. Hij zou het op prijs stellen als op anderhalf A4'tje een uiteenzetting werd gegeven waaruit iedereen zou kunnen begrijpen waar het over gaat.

Mevrouw EDELENBOSCH verzekert dat het rijks-geld er komt als de provincie een ambitiestatement inlevert. Zij kan overigens de uitspraak van staatssecretaris Van Geel niet helemaal plaatsen. Afgesproken is dat dit beleid gedecentraliseerd wordt. Hij zou zich niet meer bemoeien met de thema's waarmee de provincie aan het werk gaat. Paragraaf 5.6 is heel beknopt. De voortgang van de realisatie van de ambities wordt er echter in genoemd. Van ieder project in het uitvoeringsprogramma zal omschreven worden op welke wijze het bijdraagt aan een van de genoemde ambities. Ook de betrokkenheid van de partners wordt daarbij vermeld. In het uitvoeringsprogramma staan de toetsingsmomenten. Er wordt ook bij aangegeven wie ermee zijn bereikt. Hoeveel groepen, organisaties of mensen meedoen kan gemakkelijk worden getoetst, maar niet wat er tussen de oren komt.

De algemene regel is dat geld dat overblijft naar de algemene middelen gaat. In het stuk is aangegeven hoe het college zich voorstelt Leren voor duurzame ontwikkeling te financieren. Zij is het absoluut niet eens met de heer Lanting dat het onderwijs vanwege de integratie van duurzaamheid in het onderwijs de middelen voor projecten maar zelf moet ophoesten. De provinciale overheid zal de komende vier jaar ondersteuning moeten geven voor natuur- en milieueducatie, want die moet door de leerkrachten verinnerlijkt worden.

Het Rijk vindt Leren voor duurzaamheid belangrijk, maar het is aan de basis om met plannen te komen, voor waterbeheer, voor zaken die een wijkvereniging of een dorpsvereniging belangrijk vindt, enz.

Zij vindt het prachtig als les in duurzaamheid wordt gegeven in een duurzaam gebouw. Van het beschikbare budget kunnen geen scholen worden verduurzaamd. De heer Dijks zorgt voor duurzaam ingerichte bedrijventerreinen, gebouwen enz. Zij is verantwoordelijk voor natuur- en milieueducatie, van waaruit het bewustzijn van duurzaamheid kan worden opgebouwd.

Het statement is niet bedoeld voor de basis, want daarvoor is het niet duidelijk genoeg. Het stuk is

bestemd voor het Rijk. Over de bijlagen wordt ook niet gediscussieerd met doelgroepen.

De heer KUIPER wijst erop dat voor de commissie kennelijk onduidelijk is hoe bepaalde zaken in elkaar grijpen. Het lijkt hem gewenst dat dit voor de commissie wordt verduidelijkt.

Mevrouw EDELENBOSCH meent dat de filosofie van Leren voor duurzame ontwikkeling inmiddels duidelijk is. Zij is bereid de staten voor de statenvergadering van 3 november a.s. een korte toelichting op de context van het statement te doen toekomen.

De heer HORNSTRA vraagt of hiervan geleerd is voor een volgende keer. De communicatie is ditmaal niet goed geweest.

De VOORZITTER kan zich voorstellen dat in het door de gedeputeerde toegezegde stuk een link wordt gelegd tussen het processtuk dat er nu ligt en de projecten in het veld. Hij stelt vast dat het statenstuk dan als B-stuk naar de staten gaat.

De heer HARLEMAN stelt, gelet op de publieke tribune, voor nu eerst agendapunt 10 te behandelen.

De VOORZITTER stelt vast dat de commissie hiermee instemt.

10. Brief van 29 juli 2004, kenmerk LCCM 2004/15, van de Landelijke Coördinatiecommissie Muskusrattenbestrijding (LCCM), inzake het Landelijk jaarverslag muskus- en beverrattenbestrijding

De heer POPKEN constateert dat behalve door het jakobskruiskruid de provincie ook wordt bedreigd door muskusratten en beverratten. Voor de bestrijding daarvan is er regelgeving, van 1986. In 2001 heeft de provincie de bestrijding gedelegeerd aan de vier in Drenthe opererende waterschappen. Vrij snel na de overdracht bereikten hem signalen dat de nieuwe structuur niet optimaal functioneerde. Gelet op de vangstgegevens van de laatste jaren is zijn conclusie dat de beheersbaarheid ernstig in gevaar komt. Daarnaast wijst hij erop dat het ziekteverzuim onder de muskusrattenvangers in Drenthe is gestegen van 3,3% in 2001 naar 7,6% in 2003. In het jaarver-

slag staat dat dit het gevolg is van de interne structuur en/of cultuur. Hij verwijst voorts naar het bestuurlijk symposium van 8 september 2004, waar mevrouw Klitsie pleitte voor meer beleidsbepalende en uitvoeringstechnische bevoegdheden voor de LCCM.

Graag verneemt hij van commissie en gedeputeerde of zij zijn bezorgdheid delen en bereid zijn de visie van LCCM en Technische Commissie Muskusrattenbestrijding (TCM), dat moet worden overgegaan naar een organisatievorm op landelijk niveau, in overweging te nemen.

De heer HARLEMAN kan het gegeven dat de vangsten in Drenthe in 2002 en 2003 aanzienlijk zijn toegenomen niet rijmen met het pleidooi van de heer Popken.

De heer POPKEN gelooft niet dat de muskusrat kan worden uitgeroeid, maar er zijn periodes geweest waarin de populatie beheersbaar was. Sinds de delegatie van de bestrijding worden er ineens weer veel gevangen, met minder mensen, door het ziekteverzuim. Als er veel muskusratten zijn, kan er gemakkelijk worden gevangen. Hij ziet in de stijging van het aantal vangsten een aanwijzing dat men de populatie niet meer in de hand heeft. De bestrijding is een verantwoordelijkheid van de provincie.

De heer HARLEMAN maakt de muskusrattenvangers, die in 2001 tegen hun zin naar de waterschappen zijn overgeplaatst, een groot compliment, omdat zij desondanks veel meer resultaat hebben geboekt. Hij begrijpt de uitleg door de OPD niet.

De VOORZITTER is niet duidelijk wat de OPD nu wil.

De heer POPKEN zegt dat er al een evaluatie had moeten zijn. Nu die er niet is vraagt hij aandacht voor het probleem. Hij hoopt dat zo snel mogelijk verbeteringen kunnen worden doorgevoerd.

De heer S. DE JONG leest in het jaarverslag op bladzijde 10 dat Drenthe langzamerhand de controle op de muskusrat dreigt te verliezen. Hoe kijkt de gedeputeerde daar tegenaan?

De heer HAIKENS vermoedt dat de evaluatie zeer binnenkort komt. Hetgeen in het jaarverslag ver-

meld staat, wordt ongetwijfeld in de evaluatie meegenomen.

De heer KUIPER zegt dat op het bestuurssymposium op 8 september verrassende uitspraken zijn gedaan over het wezen van de muskusrattenbestrijding. Hij wil daarover wel diepgaander van gedachten wissen, maar niet in deze vergadering.

De heer BEUMERS vindt het vreemd dat de OPD steeds geen goede antwoorden kreeg op haar vragen. Hij veronderstelt dat er een verband is tussen de groei van de muskusrattenpopulatie en de aanleg van milieuvriendelijke oevers. Voorts stelt hij vast dat de mensen die nu bij de waterschappen werken niet blij zijn met hun overgang naar de waterschappen, gelet op het dramatische ziekteverzuim.

Mevrouw STOEL-SNATER is net als de heer Haikens benieuwd naar de evaluatie. De delegatie aan de waterschappen heeft nu juist plaatsgevonden omdat dan betere coördinatie zou kunnen plaatsvinden. Het verontrust haar dan dat in het jaarverslag staat dat juist in Drenthe de beheersbaarheid kennelijk minder wordt.

De heer SWIERSTRA heeft niet het gevoel dat Drenthe overspoeld dreigt te worden doordat de watergangen ondergraven zijn. Een aantal jaren geleden is de muskusrattenbestrijding ondergebracht bij de waterschappen, om dicht bij de uitvoeringspraktijk te komen. In andere provincies is dat ook gebeurd. De landelijke TCM is nooit zo'n voorstander geweest van de constructie in Drenthe en bijvoorbeeld in Friesland, maar wil een structuur waarbij de bestrijding op nog grotere afstand van de politieke en bestuurlijke controle komt. Hij heeft daar zo zijn vragen bij. Volgend jaar begint de evaluatie in Drenthe en Overijssel. Die evaluatie richt zich niet op de delegatie als zodanig, maar op de wijze waarop nu wordt gewerkt, vooral op de coördinatiestructuur. De bedoeling was immers dat het bestrijdingsbeleid ook over de provinciegrenzen heen kon worden uitgevoerd.

Als de evaluatie gereed is, wordt zij ook ter kennis van de staten gebracht. Als er aanpassingen nodig zijn, gebeurt dat. Hij beseft dat de reorganisatie enkele jaren geleden onrust heeft gebracht onder de muskusrattenvangers. Inmiddels is men overgegaan tot een vierdaagse werkweek, waar-

door er minder vangers in het veld zijn. Er zijn problemen geweest door hoog water, de TCM beschouwt de aanleg van milieuvriendelijke oevers als een element dat de muskusrattenbestrijding moeilijker maakt en ook de MKZ heeft een rol gespeeld. Als er meer muskusratten worden gevangen, is dat een teken dat het slecht gaat.

De heer WIJBENGA voert aan dat milieuvriendelijke oevers en MKZ geen typisch Drentse zaken zijn.

De heer SWIERSTRA zegt dat de effecten daarvan per gebied sterk verschillen en in Drenthe sterk zijn geweest. Inmiddels gaat het dit jaar weer de goede kant op. In 2003 waren tot deze tijd ruim 7.700 ratten gevangen; dit jaar ruim 6.100, in totaal 1.585 minder, terwijl in 2004 al veel meer uren zijn ingezet. De coördinator voor Drenthe en Overijssel heeft zich gedistantieerd met het oordeel in het jaarverslag, dat waarschijnlijk verband houdt met een andere wijze van meten en vergelijken. De verklaring die de LCCM voor het bestuurssymposium had opgesteld om tot veranderingen te komen, is daar niet eens in stemming gebracht, omdat de opvattingen duidelijk verschillen. Hij wil de evaluatie afwachten, want er zijn geen grote problemen.

TWEEDE TERMIJN

De heer POPKEN stelt vast dat de heer Swierstra niet in dezelfde mate bezorgd is als hij. Hij vraagt of de evaluatie zal worden uitgevoerd door een onafhankelijke organisatie, de waterschappen of de provincie.

De heer HAIKENS vindt dat de gedeputeerde wat snel voorbij gaat aan het zinnetje in het jaarverslag dat Drenthe zijn greep op de populatie dreigt te verliezen. Misschien is die zin niet terecht, maar hij vraagt zich af waarom de zin er dan staat. Daar moet een onderbouwing voor zijn. Als die er niet is, wat moet Drenthe er dan mee? Het jaarverslag wordt ook buiten Drenthe gelezen.

De heer BAAS vraagt of er een verklaring is voor het hoge ziekteverzuim.

De heer SWIERSTRA antwoordt dat het cijfer over het ziekteverzuim gewoon een typefout is. Uit

zijn hoofd is het 5,7% of 5,8%. Ook dat is nog veel, maar als er op een klein aantal mensen een aantal langdurig zieken is, stijgt het percentage meteen.

De heer POPKEN heeft het cijfer dat hij noemde ontleent aan het jaarverslag.

De heer SWIERSTRA zegt dat zijn gegevens kloppen. In antwoord op de schriftelijke vragen zijn die ook vermeld. Hij distantieert zich van wat de TCM doet.

Verantwoordelijk voor de evaluatie na twee jaar is een ambtelijke commissie. Ondernemingsraad en bestrijders worden erbij betrokken. In de ambtelijke commissie zijn naast de centrale coördinator de provincie en de waterschappen vertegenwoordigd. De commissie zal een onafhankelijk bureau inschakelen.

De heer S. DE JONG had het op prijs gesteld als de gedeputeerde van tevoren had gemeld dat er onjuistheden in het jaarverslag staan.

De heer SWIERSTRA zegt dat de LCCM zich rechtstreeks tot de staten heeft gericht. Het jaarverslag komt daardoor eerder bij de commissie dan bij GS.

Mevrouw STOEL-SNATER komt tot de slotsom dat de gedeputeerde niet enthousiast is over de LCCM.

De heer SWIERSTRA is van mening dat de LCCM een goede commissie is, met een technische commissie met veel deskundigheid, die echter wel op de juiste manier moet worden gekanaliseerd. De bestuurlijke besluitvorming van de staten is het kader waarbinnen hij werkt. Toen bleek dat er een fout percentage voor ziekteverzuim was vermeld, heeft hij even laten nagaan hoe dat te verklaren was.

De heer POPKEN wacht de evaluatie af. Hij beschouwt de aanwezigheid van vele rattenvangers op de publieke tribune als een uiting van hun betrokkenheid en ontevredenheid. Zijn fractie zal zich beraden of zij nog andere acties moet ondernemen.

9. Statenstuk 2004-153; Najaarsstukken 2004

- **Brief van 14 september 2004**
- **Tussenrapportage uitvoering begroting 2004**

De heer HAIKENS meent dat in 2003 door het college is gezegd dat de steun aan De Wenning zou worden afgebouwd, maar op bladzijde 45 leest hij dat er in 2004 nog een bijdrage van € 28.600,-- naar het steunpunt is gegaan.

Mevrouw EDELENBOSCH zal het met spoed uitzoeken. Zij heeft het idee dat het een boekhoudkundige zaak is en dat in 2004 alleen de definitieve afrekening heeft plaatsgevonden. Voorzover zij weet is er niet iets anders gebeurd dan is afgesproken.

De heer HAIKENS vindt het vreemd als er nog lasten op de rekening 2004 rusten.

Mevrouw EDELENBOSCH neemt aan dat de betalingen eind 2003 zijn stopgezet, maar er moest natuurlijk nog een afwikkeling plaatsvinden en er moest worden geëvalueerd. Er is niet meer voor De Wenning uitgegeven dan was gereserveerd.

De heer HAIKENS verzoekt om een overzichtje waaruit kan blijken dat de afwikkeling conform de besluitvorming van december 2003 heeft plaatsgevonden.

Mevrouw WESTERKAMP-EXOO merkt op dat in de najaarsstukken ten onrechte is vermeld dat het initiatief inzake de weidevogels een initiatief van de VVD was. Het kwam van PvdA en CDA. Het abstractieniveau van de verschillende verbeterpunten is nogal verschillend. Redactioneel zou er volgens haar meer eenheid moeten zijn. Zo bestaat punt 5.1, Bodem, in de tussenrapportage, uit een heel lange tekst over bodemsanering en een overzichtelijk stukje over vergunningverlening. De tussenrapportage is bedoeld om te kijken wat er van de beleidsvoornemens is gerealiseerd. De toelichting over landbouw is heel summier. Haar fractie komt in de Statencommissie Bestuur, Financiën en Economie (BFE) met wijzigingsvoorstellen. Zij heeft ook een aantal slordigheden ontdekt.

Er zal overleg worden gevoerd met de groene sector. In de tussenrapportage staat dat de staten hebben besloten tot het opstellen van een Contourennota. Zij vraagt hoe die twee zaken zich verhouden. Is er al overleg gevoerd met de organisaties?

Zij vraagt om een overzicht van projecten die bij het Rijk zijn aangemeld voor de uitvoering van het Nationaal Bestuursakkoord Water, de 100-miljoenregeling.

Zij vraagt of de problemen met het Liberalisering Energiemarkt Drenthe(LED)-project inmiddels zijn opgelost. In het financieel overzicht bij het Programma bodem op bladzijde 31 zijn volgens haar cijfers niet goed opgeteld, waardoor er een negatief saldo is ontstaan. Van het verhaal over bodemsanering op bladzijde 32 van de tussenrapportage kan zij geen chocola maken. Zij vraagt of het vermelde bedrag van € 990.000,-- nog besteed kan worden. Zij weet niet wat zij zich moet voorstellen bij het ouderdomscriterium voor verontreiniging, dat verruimd moet worden om tot een beter gebruik van de interim-Bedrijvenregeling te komen. Pas in 2005 komt er een definitieve regeling. Wat zijn de consequenties voor de gemeenten? Is wel eens voorfinanciering overwogen? Vervolgens vraagt zij wat de consequenties voor de nieuwe Productgroep Handhaving zijn van de discrepantie tussen de begrote en gerealiseerde uren.

Het aantal aanvragen voor het krediet Natuur- en milieueducatie is momenteel beperkt. Zal er budget overblijven? Voor het uit te voeren veldwerk in het kader van de modernisering van de natuurinformatie is menskracht ingehuurd. Zij meent dat bijvoorbeeld ook de Stichting "Het Drentse Landschap" deze werkzaamheden verricht, met vrijwilligers.

In het hoofdstuk over Programma 6.1, Natuur, wordt geconstateerd dat er rijksfinanciën zijn weggefallen. Zij vraagt of er geld van bijvoorbeeld de Europese Unie kan worden binnengehaald. Ook vraagt zij wat wordt bedoeld met het nakomen van gedane toezeggingen inzake natuurbeleid. Vervolgens vraagt zij of het risico bestaat dat de komende jaren vaker een doorbelastingaanslag van het Faunafonds vanwege het niet of te laat verlenen van ontheffingen wordt ontvangen. Voorts vraagt zij naar de stand van zaken rond het verzoek van de drie noordelijke provincies inzake de "dummy" voor het Noordelijk Programma Vitaal Platteland.

Het verheugt haar dat er zoveel projecten zijn ingediend dat de reserve Plattelandsstructuur is uitgeput. Zij vraagt om een overzicht van de projecten. Zij vraagt wanneer de regeling voor de nieuwe reserve Stimulering vitaal platteland tegemoet kan worden gezien.

De toelichting op het Programma landbouw is heel summier. Worden de doelen gehaald? Moeten er nog prioriteiten worden gesteld? De bedragen in de begroting worden lager. Misschien is het beleidsveld Landbouw niet meer belangrijk voor de gedeputeerde.

De heer HORNSTRA heeft in de staten al eens vragen gesteld over het LED-project. In een motie-Schaap is uitgesproken dat moest worden geprobeerd centraal energie in te kopen. Die motie is tot nu toe niet uitgevoerd, hoewel er een einddatum is genoemd. Het college heeft al eens meer tijd gekregen.

Voorts vraagt hij of de afspraken over het natuurbeleid, over de ecologische verbindingszones, nog kunnen worden waargemaakt.

Hij heeft een brief van de Faunabescherming gekregen, Van vogelvrij naar kogelvrij, met veel kritiek op de faunabeheereenheid.

De heer DIJKS hoopt dat het contract met RENDO en de gemeenten over het LED-project in november kan worden ondertekend. RENDO levert de energie aan alle overheidsinstellingen. Toen de motie-Schaap werd aangenomen, betaalden bedrijven nog aanzienlijk lagere energietarieven dan particulieren. Op dit moment is het andersom. De actie die RENDO op stapel had leverde naar het inzicht van het college onvoldoende voordeel voor de Drentse burger op. Er zou in de geest van de motie gehandeld moeten worden, zodat de Drentse burger structureel voordeel heeft. De onderhandelingen daarover kosten tijd. Het college is er intensief mee bezig.

Mevrouw WESTERKAMP-EXOO vraagt om een kleine notitie over de stand van zaken.

De heer DIJKS lijkt het niet verstandig om tijdens onderhandelingen allerlei gegevens openbaar te maken. Hij hoopt er voor het volgend jaar een lucratieve overeenkomst uit te slepen. Dat betekent dat het nog dit jaar moet worden geregeld. Het ouderdomscriterium in de interim-Bedrijvenregeling houdt verband met de aansprakelijkheid

van de vervuiler. De regeling staat landelijk ter discussie. Binnenkort komt er duidelijkheid over. Er zijn voorfinancieringsmogelijkheden bij de provincie. Per geval is maatwerk noodzakelijk, om te voorkomen dat de provincie een te groot deel van de saneringskosten betaalt.

De opzet van de nieuwe Productgroep Handhaving leidde ertoe dat mensen opnieuw moesten worden ingewerkt. Inmiddels is hij uitermate tevreden over het werk van de productgroep. In het verleden verleende de handhaver ook wel vergunningen. Die functies zijn nu gescheiden. De operatie moet kostenneutraal verlopen.

De optelsom op bladzijde 31 scheelt een euro. Hij zal dat corrigeren.

Mevrouw EDELENBOSCH verwacht nog meer aanvragen voor het krediet Natuur- en milieu-educatie. Zij denkt niet dat er geld overblijft. Er vindt een inhaaloperatie plaats om de gegevens voor de natuurinformatie te actualiseren. Tijdelijk is daarvoor extra mankracht nodig, die niet door de Stichting "Het Drentse Landschap" kan worden geleverd.

Er wordt nog met het ministerie overlegd over de financiering van natuurbeleid, bijvoorbeeld de ecologische verbindingszones. Daarbij vindt zij het belangrijk dat het Rijk niet met nieuwe gedachten komt, maar de provincie laat afmaken waar zij mee bezig is. Een aantal punten waarover lang lopende afspraken zijn gemaakt is genoemd in de tussenrapportage. In een bepaalde situatie is het mogelijk dat Bureau Beheer Landbouwgronden met gronden blijft zitten die zouden moeten worden uitgegeven. Er wordt voortdurend gekeken welke financieringsbronnen er zijn, ook in Europa. Als het Rijk echter bijvoorbeeld grootschalige landbouwgebieden niet meer noemt in zijn beleid, is het voertuig om Europees geld te krijgen ook weg. De regio kan niet rechtstreeks naar Europa, maar de weg gaat via het Rijk.

Zij heeft de brief van de Faunabescherming over de faunabeheereenheid niet gekregen. Als er kritiek is, zal zij dat bekijken. Het Faunabeheerplan ligt ter inzage. Als het wordt vastgesteld, worden veel ontheffingszaken overgedragen aan de faunabeheereenheid.

De heer HORNSTRA heeft niets gezien over de totstandkoming van de faunabeheereenheid. Hij vraagt of dit niet aan de staten had moeten wor-

den meegedeeld. Hij zou graag kennis hebben genomen van de ideeën over het functioneren hiervan.

Mevrouw EDELENBOSCH verbaast het dat de heer Hornstra er niets van weet, want dit onderwerp is, inclusief de financiering, breed aan de orde geweest. Toen de eenheid is opgericht, zijn daarover ook persberichten uitgegaan.

De minister heeft de noordelijke provincies inzake de dummy voor het Noordelijk Programma Vitaal Platteland laten weten dat zij een programma mogen maken en flexibel mogen zijn, maar dat alle onderliggende rijksregelingen gewoon blijven bestaan. Dan blijft van de flexibiliteit en het ontscotten niets over. De dummy wordt nu door alle twaalf provincies gebruikt om te zien of op hoofdlijnen afspraken met de minister kunnen worden gemaakt over het Investeringsbudget landelijk gebied (ILG), vanaf 1 januari 2007. De noordelijke provincies maken nu net als de andere provincies programma-afspraken voor 2005 en 2006. Vanaf 2007 kan er dan wel anders worden gewerkt. Zij hoopt dat het Fonds Vitaal Platteland dit jaar nog aan de orde komt. Als het fonds voor het programma uitgeput is, is het geld op. Is er nog meer geld nodig, dan komt zij naar de staten.

Er is geen sprake van dat de landbouw voor haar minder belangrijk is geworden. Het grootste deel van de gelden voor landbouw gaan nu in het integrale fonds. De Contourennota voor de groene sector is in concept klaar. Met collega Dijks heeft zij de komende week bestuurlijk overleg.

De heer SWIERSTRA deelt mee dat bij de 100-miljoenregeling gold dat wie het eerst komt het eerst maalt. Hij vindt dat Drenthe het met zijn waterschappen goed heeft gedaan bij het binnenhalen van projecten. Er zijn ook interprovinciale projecten waaraan Drenthe meedoet. Hij noemt een aantal projecten: Coevorden, Gees, Emmen, Hoogeveen, bijvoorbeeld Krakeel, Hunze en Aa, Noorderzijlvest, de Drentse beken, de bergingsgebieden, Westerwieden en Vledder Aa. De commissie krijgt een overzichtje.

- **Begroting 2005**
- **Productenraming 2005; programma's vertaald naar presentaties**

De heer SMIDT valt het op dat het Rijk een nogal temporiserende invloed heeft op de ambities van

de provincie. Hij heeft waardering voor de aangeboden stukken.

Soms houdt het college voor beleidsuitgangspunten vast aan Provinciaal omgevingsplan (POP) I, soms aan POP II. Voor het natuurgebiedenbeleid wordt deels het Structuurschema groene ruimte gebruikt, maar de voeding vanuit het Rijk voor het plattelandsbeleid en het gebiedsgericht beleid is de Nota ruimte en de Agenda Vitaal Platteland. Dat geldt weer niet voor de economische versterking van het platteland. Hij begrijpt wel dat lopende projecten soms een uitfasering van het oude beleid zijn, maar dat is niet altijd nodig.

Het derde nationale park te Westerveld schijnt nu uit de begroting verdwenen te zijn. Er zijn al grote zorgen voor 2005 over de bestaande nationale parken. Opvallend is dat in de begroting zowel bij de baten als de kosten het nationale beek- en esdorpenlandschap Drentse Aa niet meer voorkomt. Hij ontwaart een opmerkelijke stijging van de kosten van de nationale parken voor de provincie: op saldobasis in 2003 € 295.000,--, in 2004 € 366.000,-- en in 2005 € 433.000,--.

In de begroting is nog sprake van twee robuuste verbindingzones. De verbinding rond de Vledder Aa is uit de begroting verdwenen. De gebiedscommissie voor dat gebied zou de mogelijkheden van een robuuste verbindingzone onderzoeken. Heeft zij negatief geadviseerd? De gemeente Steenwijkerland heeft heel andere plannen voor het gebied.

Voor de post Versterking vitaliteit platteland is voor 2005 nog een post opgenomen, maar in de meerjarenraming niet. Kennelijk wordt het krediet Aankoop natuurterreinen nu in de post Versterking vitaal platteland gestort, om robuuste projecten aan te pakken. Betekent dit dat er buiten de robuuste projecten geen bos- en heideterreinen meer worden aangekocht?

Groningen heeft besloten de biologische landbouw maar weer te beschouwen als reguliere landbouw, omdat de milieuwinst wel eens groter kan zijn als middelen die nu worden ingezet voor biologische landbouw worden ingezet voor reguliere landbouw.

De heer SLUITER vraagt of met de ombuigingen in de groene sector niet beter gewacht kan worden tot na het overleg met de groene sector.

De VOORZITTER wijst erop dat er een brief met errata en aanvullingen is waarin uitstel van de beslissing over de ombuigingen is aangekondigd.

De heer BAAS is van mening dat die brief betrekking heeft betrekking heeft op de tabel op bladzijde 76, maar niet op de bladzijden 75 en 82.

De heer C.D. DE JONG is het opgevallen dat er veel geld naar de portefeuille van de heer Schaap wordt gesluisd voor de toeristische sector, maar hij ziet in de dossiers van mevrouw Edelenbosch niet hoe dit tot uiting komt. Het gaat daar wel over prestatieafspraken bij natuur en landschap en nationale parken, maar er is geen aandacht voor de te verwachten economische impuls. Hij doet niet op plattelandsgericht beleid in de Veenkoloniën, want daar gaan de toeristen niet naartoe.

De heer KUIPER ziet vanuit het Rijk nogal wat op de provincie afkomen in het kader van het ILG. De provincie wordt een scharnier tussen het Rijk en de regio. De eigen verantwoordelijkheid van de provincie komt voorop te staan. De uitvoering moet versterkt worden. Hij vreest dat er fricties zullen ontstaan tussen beleidskaders, bijvoorbeeld de Vierde Nota Ruimte en de doelstellingen van de provincie. Er zijn rijksplannen die zeven jaren beslaan. Provinciale plannen zullen ook op zulke perioden betrekking hebben. Pas na onderhandelingen tussen Rijk en provincie zal uitvoering in een regio kunnen plaatsvinden. Er is een verschuiving van kleine projecten naar grote doelstellingen. Hij is benieuwd of de provincie klaar is voor de nieuwe verhoudingen, die tot een omzetting in het provinciale beleid nopen en waarvoor de staf van de provincie geëquipeerd moet zijn.

De heer BEUMERS merkt op geen reactie te hebben op de begroting. De reactie van het Drents Belang komt in de staten aan de orde.

De heer HORNSTRA vindt dat het al aardig lukt om in de begroting aan te geven wat men wil bereiken en hoe men dat wil doen, maar het is nog niet zo duidelijk hoe vastgesteld kan worden hoe het lukt. Het is moeilijk goede indicatoren te vinden om vast te stellen of een doel is bereikt. Vooral in de sector Milieu wordt meer gerekend in kwantiteit dan in kwaliteit.

Met de Drentse Milieufederatie maakt hij zich zorgen over duurzaamheid, bijvoorbeeld duurzaam bouwen. De beleidsvoornemens zijn nogal vaag. In het POP is afgesproken dat steeds meer bevoegdheden naar de gemeenten worden doorge-sluisd. Er lijkt enige vrijblijvendheid te zijn.

De erratabrief over de ombuigingen in de groene sector was voor hem duidelijk, maar is dat blijkbaar niet voor de groene sector. Hij is blij dat er een gesprek komt. In de begroting staan zodanige teksten over natuur- en milieueducatie en over landschapsbeheer, dat zijn inziens moet worden opgepast dat bezuinigingen niet leiden tot resultaten die men niet wil, bijvoorbeeld voor de werkgelegenheid voor arbeidsgehandicapten. Een aantal voornemens in de begroting is strijdig met beleid dat in andere nota's is neergelegd.

Statenbreed is bij de behandeling van het POP een motie over de Ruimte-voor-ruimteregeling aangenomen. Hij heeft daarover niets kunnen terugvinden in de begroting.

In de Statencommissie BFE zal zijn fractie uitvoerig terugkomen op de reserves. Hij begrijpt niet zo goed wat de bedoeling is van de post van € 903.000,-- voor het Nationaal Milieubeleidsplan die voor vier jaar op de begroting staat.

De heer BAAS sluit zich aan bij de opmerkingen van de heer Hornstra over de ombuigingen in de groene sector.

Mevrouw WESTERKAMP-EXOO vraagt waarom het gesprek met de groene sector nu pas wordt aangegaan. Vervolgens vraagt zij wanneer de evaluatie of het gewenst grond- en oppervlaktewaterregiem (GGOR) de door de provincie beschreven functies in het POP voldoende ondersteunt tegemoet kan worden gezien. Zij zou graag zien dat een klanttevredenheidsonderzoek werd gehouden bij de uitvoering van het beleid onder de Grondwaterwet ten aanzien van de herziene industriële vergunningen.

Vervolgens vraagt zij of het voortbestaan van de Drentse nationale parken ter discussie staat. Uit de productenraming is een nationaal park verdwenen.

De heer DIJKS verzekert dat het college druk bezig is met plannen voor duurzaam bouwen. Gemeentebesturen geven vaak in bestemmingsplannen aan dat er duurzaam moet worden gebouwd, maar laten het vaak afweten bij het toe-

zicht daarop. De provincie is nu bezig met een promotiecampagne om de particuliere opdrachtgevers direct aan te spreken, door middel van sprekende voorbeelden.

Het college heeft voor de zomer al aangegeven te willen bezuinigen in de groene sector. De staten hebben er toen op aangedrongen om met de organisaties te gaan praten. Intern heeft men zich goed beraden op indicatoren, op basis waarvan de gesprekken worden aangegaan. Voor 2005 is de taakstelling niet meer aan de orde, maar het college zal de staten zo snel mogelijk laten weten of voor 2006 een taakstelling mogelijk is, op basis van een open gesprek met Milieufederatie, NME en Landschapsbeheer Drenthe.

De begrotingscyclus en de behandeling van het POP liepen niet geheel parallel. Er zijn naar aanleiding van de amendementen nog geen nieuwe ramingen gemaakt voor 2005. In 2006 wordt wellicht een begrotingspost opgenomen voor de Ruimte-voor-ruimteregeling.

Mevrouw EDELENBOSCH ontkent dat er selectief geshopt is tussen POP I en POP II. POP I is maar een keer genoemd, samen met het ontwerp-POP II. Als over het POP wordt gesproken, gaat het over het laatstelijk vastgestelde beleid.

Zij heeft geen twijfel over de nationale parken, maar is er bezorgd over dat in de stukken van LNV de nationale parken niet meer worden genoemd dan wel dat er geen ondersteuning meer voor komt van het ministerie. In Drenthe verlopen de projecten heel goed, maar dat is niet overal in Nederland zo.

Zij vermoedt dat een fout in de productraming is geslopen, waardoor het Nationaal Park Drentsche Aa niet meer wordt genoemd. Zij zal dit zo snel mogelijk uitzoeken. De commissie krijgt daarover een brief. De toename van de provinciale post voor het nationale-parken-beleid is te verklaren doordat de provincie geld dat vanuit de Subsidie-regeling gebiedsgericht beleid, Europa, KOMPAS of LEADER doorgeeft voor de financiering van projecten.

Verschillende kleinere posten worden voortaan in de post Versterking vitaal platteland gestort, maar dat betekent niet dat het beleid verandert. Er hoeft niet altijd een koppeling met een robuust project te zijn.

De heer SMIDT verwacht toch een zekere bundeling van de middelen op projectbasis.

Mevrouw EDELENBOSCH bevestigt dat die plaatsvindt. Een aantal projecten verspreid over de provincie kunnen bij elkaar geteld ook een robuust project zijn. Als kleinere projecten belangrijk zijn, kan de provincie wel degelijk nog een bijdrage leveren. Men kan haar niet verleiden om te zeggen dat er niet meer geld wordt uitgegeven aan bestaande natuur. Op dit moment is dat overigens niet aan de orde.

Al eerder is de post voor biologische landbouw opgenomen in de post voor duurzame landbouw. Alle drie de noordelijke provincies betalen nog een biologische consultant. Eind van de maand komt een nieuwe nota over biologische landbouw van de minister uit. De minister wil graag dat de drie noordelijke provincies een pilot Biologische landbouw starten met het geld dat hij hun al heeft toegedeeld.

De verlaging van de structurele subsidie aan de Landschapsbeheer Drenthe moet voorlopig worden weggestreept. Er wordt een groen beleidskader gemaakt, waarover met de instellingen zal worden gesproken.

Ook in haar portefeuille is veel aandacht voor de economische impuls voor het platteland. In het bestuursprogramma is met nadruk aangegeven dat de kwaliteit van het Drentse buitengebied als een economische vestigingsfactor moet worden beschouwd. Daarin wordt geïnvesteerd. Plattelandsbeleid wordt steeds getoetst op economische en werkgelegenheidseffecten.

Zij heeft zich voorgenomen eind dit jaar of begin volgend jaar een miniconferentie te organiseren over het ILG, met de staten, de gemeenten en de waterschappen. Zij is het niet op voorhand met de heer Kuiper eens dat de ontwikkeling van het ILG tot fricties moet leiden.

Als de heer KUIPER de doelstellingen van het Rijk tegenover andere doelstellingen van de provincie zet, komt hij tot de constatering dat die frictie is ingebakken.

Mevrouw EDELENBOSCH zit met de minister om de tafel om hem ervan te doordringen dat doelen op hoofdlijnen moeten worden afgesproken, maar niet in aantallen hectares.

De heer SWIERSTRA kan niet precies zeggen wanneer de evaluatie rond het GGOR gereed is, omdat dit een landelijke kwestie is.

Hij zal proberen er bij het verslag iets meer over te laten weten.

TWEEDE TERMIJN

De heer SMIDT veronderstelt dat de taak van de staten bij het ILG een andere zal worden, omdat er kaderstellende discussies zullen komen. Hij vindt de opmerking van de heer Hornstra over prestatie-indicatoren terecht, al is het in de loop van de tijd wel wat beter geworden. Hij vraagt zich af of de fractie van het CDA tevreden is met het-geen over de landbouw is vermeld, bijvoorbeeld naar aanleiding van het investeringsbudget Vitaal Platteland.

Mevrouw WESTERKAMP-EXOO wil hierover nog spreken in haar fractie.

De heer SMIDT hoopt dat de toegezegde brief leidt tot meer duidelijkheid over de nationale parken, want er worden maar voor twee parken bijdragen van het Rijk vermeld. Bovendien kan de trendmatige stijging van de posten niet alleen worden verklaard uit gelden die worden doorgeschoven.

POP II is op 7 juli vastgesteld. Hij meent dat er wel tijd was geweest om te anticiperen op de Ruimte-voor-ruimteregeling. Hij heeft verwijzingen gezien naar POP 1998. Ook als beleidskader voor allerlei producten ziet hij nog vaak POP I vermeld.

De heer KUIPER dringt erop aan dat de invloed van de staten expliciet aan de orde komt in de miniconferentie over het ILG. Als de provincie doelen gaat stellen, zal daar ook een volgorde in aangebracht moeten worden.

De heer HORNSTRA vraagt nogmaals aandacht voor prestatie-indicatoren. Hij vraagt zich af of het aanspreken van particulieren op duurzaam bouwen voldoende is. De gedeputeerde lijkt duurzaam bouwen niet te willen afdwingen. Misschien moeten de staten daar eens over nadenken. Vervolgens vraagt hij of het ontbreken van de Ruimte-voor-ruimteregeling in de begroting betekent dat er in 2005 niets kan worden gedaan.

De heer DIJKS ziet het ontwikkelen van prestatie-indicatoren als een groeiproces. Hij zou het op prijs stellen als de staten duidelijker lieten weten op welke punten zij prestaties zouden willen

meten. Er wordt al veel aan duurzaam bouwen gedaan, doordat wordt gelet op het gebruik van water en energie, dubbel glas wordt gebruikt enz. In veel gevallen kan nog een stapje extra worden gedaan. Geprobeerd wordt daarvoor motivatie te kweken door aan te tonen dat weliswaar een extra investering moet worden gedaan, maar dat die investering op den duur meer oplevert. Hij ziet nog niet zo hoe het duurzaam bouwen moet worden afgedwongen. Hij vindt de Statencommissie BFE de beste plaats om over de reserves te spreken. In de begroting 2005 is geen ruimte voor de Ruimte-voor-ruimteregeling.

Mevrouw EDELENBOSCH wijst de heer Smidt erop dat zij nog met het Rijk in onderhandeling is over het stellen van kaders. Het Rijk heeft wel een concept-Programma vitaal platteland gepresenteerd, maar daarover moet nog worden beslist. Zij hoopt op een aantal punten de mening van de minister nog te kunnen beïnvloeden, bijvoorbeeld over de begrenzing van de tweede fase robuuste verbindingen. Zij zou een aantal zaken die hij schrapt nog willen continueren. Op 10 november is er een bestuurlijk overleg.

De heer SMIDT merkt op dat in de stukken bijvoorbeeld wordt verwezen naar de nog niet vastgestelde Nota ruimte. Soms wordt ook naar de Agenda Vitaal Platteland verwezen. Hij zou willen dat hier een lijn in zat.

Mevrouw EDELENBOSCH heeft inderdaad onderdelen van de Nota ruimte waarvan zij het idee heeft dat er niets meer aan zal veranderen gebruikt. Er is echter ook aangegeven waarover nog zal worden gesproken met de minister. De gebiedscommissie voor de Vledder Aa wil onderzoeken welke mogelijkheden er nog zijn voor een robuuste verbindingzone. Het is in eerste instantie aan de Landinrichtingscommissie om de mogelijkheden te bekijken.

De heer SMIDT meent dat daarvoor al anderhalf jaar geleden opdracht is gegeven.

Mevrouw EDELENBOSCH zegt dat het eerste overleg heeft opgeleverd dat de commissie bereid is mee te werken.

Zij zal een miniconferentie organiseren om de betrokkenen uitvoerig te informeren over het ILG. De staten moeten dan overleggen op welke mo-

menten zij aan zet zijn. Het zal anders gaan dan in het verleden.

Zij meent dat prestatie-indicatoren zo helder mogelijk moeten zijn en ook de kwaliteit moeten betreffen.

De heer HAIKENS heeft begrepen dat in 2005 veel zaken waarover de staten in 2004 al afspraken hebben gemaakt nog niet aan de orde zullen komen, omdat er geen geld voor in de begroting staat. Hij vraagt of hij daaruit de conclusie moet trekken dat GS niet bereid zijn om initiatieven te nemen om aan de wensen van de staten, neergelegd in moties en amendementen, tegemoet te komen.

De heer DIJKS herinnert aan een discussie in mei over de begroting. Het college heeft daar zijn plannen voorgelegd. Er is een motie over extra geld voor recreatie en toerisme van het CDA aangenomen. Daarvoor heeft het college dekking aangegeven. Voor de rest is de begroting op nul. Nieuwe initiatieven zullen binnen de financiële mogelijkheden moeten worden bekeken. Het college wil nog best eens discussiëren over de reserves, maar het heeft aangegeven dat de ambitie van de extra impuls van € 11 miljoen de provincie aan het eind van de mogelijkheden brengt. Voor 2006 worden in 2005 nieuwe afspraken worden gemaakt. Het is echter denkbaar dat voor de Ruimte-voor-ruimteregeling al in 2005 ruimte moet worden gemaakt. Dan moet worden bekeken welke fondsen daarvoor bruikbaar zouden zijn.

De VOORZITTER zegt dat deze discussie kan worden voortgezet in de Statencommissie BFE.

De heer HAIKENS is het daar niet helemaal mee eens, want de discussie vloeit onder andere voort uit de vaststelling van het POP. Als de staten willen dat bepaalde punten worden gerealiseerd, moeten zij kennelijk zelf met initiatieven komen.

Mevrouw WESTERKAMP-EXOO zou daarover ten principale willen discussiëren in de Statencommissie BFE.

De VOORZITTER stelt vast dat wijzigingen die door de staten in het voorjaar worden aangebracht blijkbaar niet automatisch worden vertaald in de begroting die in het najaar komt. Dit lijkt hem

een structurele kwestie, waarover gesproken moet worden in de Statencommissie BFE.

De heer HORNSTRA meent dat van het lijstje van moties de motie over Ruimte-voor-ruimte de enige is die geld zal kosten. Hij had zich kunnen voorstellen dat het college bij de behandeling van het POP had gesteld dat de staten moesten aangeven waar het geld vandaan moest komen, maar hij heeft dat niet gehoord van het college.

De VOORZITTER stelt vast dat de B-status gehandhaafd blijft.

10a. Evaluatie Gentechnoconferentie

De heer SMIT is wat verrast over dit agendapunt. Hij heeft er niet om gevraagd. Voor een zinnige discussie acht hij enige voorbereiding via de Statengriffie noodzakelijk. Zijn fractie wil daarbij wel behulpzaam zijn.

De heer WIJBENGA vindt dat het traject met een evaluatie kan worden afgerond. Een vervolgtraject vindt hij niet nodig.

De heer HORNSTRA suggereert de heer Smit om met een initiatiefvoorstel te komen. Hij weet echter niet of daar veel werk aan is verbonden.

De heer WIJBENGA vond de conferentie, waar vurige pleidooien werden gehouden door voor- en door tegenstanders, interessant. Dat heeft voor hem echter niet tot nieuwe inzichten geleid. Hij kan de link naar het provinciale beleid niet leggen. Hij ziet de conferentie daarom als de afronding van een informatieproces, waarop niet meer behoefte te worden teruggekomen.

De heer HAIKENS wil het onderwerp op dit moment ook afronden. Het ontbreekt de statenleden aan deskundigheid op dit terrein. Hij verwacht dat het onderwerp nog wel eens terugkomt. De staten kunnen zich dan beraden of zij het op de agenda willen plaatsen of bijvoorbeeld een excursie houden.

De heer POPKEN onderschrijft de woorden van de heer Haikens. De traditionele zetmeelindustrie staat onder druk. De gentechnologie biedt nieuwe mogelijkheden. Voor dit moment kan het onderwerp als afgerond worden beschouwd.

De heer KUIPER respecteert het aanbod van D66 om naar de mogelijkheden van een vervolgtraject te kijken.

Vastgesteld in de vergadering van de Statencommissie Milieu, Water en Groen van 15 november 2004.

De heer BEUMERS verwacht dat er op een zeker moment keuzes moeten worden gemaakt. Hij vraagt zich af hoeveel zeggenschap de staten dan nog hebben.

, voorzitter

Mevrouw VAN DE VIJVER-GEITZ is een illusie armer thuisgekomen van de conferentie. Zij had verwacht dat bij zoveel verzamelde deskundigheid zij zich wel een standpunt had kunnen vormen. Er leven heel veel vragen bij haar, dus er moet wel een vervolg komen. Misschien hoeft dat niet statenbreed te gebeuren, maar kan elke fractie of commissie voor zichzelf verder kijken. Zelf zal zij elke gelegenheid aangrijpen om zich verder te informeren.

JB

, griffier

De heer BAAS gaat een discussie over het onderwerp niet uit de weg. Hij betreurt het dat een van de zeer geleerde sprekers tijdens de bijeenkomst de integriteit van anderen in twijfel trok.

De VOORZITTER stelt vast dat veel fracties voor zichzelf willen bepalen welke verantwoordelijkheid zij hebben, maar dat laat onverlet dat de heer Smit actie kan ondernemen om het onderwerp weer op de agenda te krijgen. Hij spreekt zijn dank uit voor hetgeen is verricht.

De heer SMIT vindt het onderwerp belangrijk. Sommigen zien geen relatie met de provincie, maar dat wil niet zeggen dat die er niet is. Zijn fractie wil verder nadenken over een vervolgmogelijkheid.

11. Sluiting

De VOORZITTER sluit de vergadering om 12.20 uur.

TOEZEGGING

gedaan in de vergadering van de Statencommissie Milieu, Water en Groen, gehouden op 4 oktober 2004 in het provinciehuis te Assen.

Pagina

- 2 Mevrouw EDELENBOSCH zegt een brief toe over de besteding van de gelden voor de verbetering van riooloverstorten toe.
- 2 Mevrouw EDELENBOSCH zegt toe dat de staten nog bericht krijgen over de resistentie van jakobskruiskruid.
- 2 Mevrouw EDELENBOSCH zal de commissie op de hoogte houden van de eerste uitspraken van de Raad van State over de compensatiebeginselen Wet ammoniak en veehouderij.
- 3 De heer DIJKS zal de commissie onmiddellijk informeren als er nieuwe ontwikkelingen zijn, die een opening bieden voor overleg met de sector over de Wet ammoniak en veehouderij.
- 3 De heer BEUMERS zorgt voor een onderbouwing van zijn verzoek om agendering van ingekomen stuk A.1, inzake het Drents-Friese Wold.
- 7 Mevrouw EDELENBOSCH zal de staten voor de statenvergadering een korte toelichting op de context van het ambitiestatement over Leren voor Duurzame Ontwikkeling doen toekomen.
- 10 Mevrouw EDELENBOSCH zal met spoed uitzoeken waarom in 2004 nog een bijdrage van €28.600 naar De Wenning is gegaan.
- 12 De heer SWIERSTRA zegt een overzicht toe van de projecten die onder de 100-miljoenregeling vallen.
- 14 Mevrouw EDELENBOSCH zegt de commissie een brief toe over het ontbreken van het Nationaal Park Drentse Aa in de productraming.
- 15 De heer SWIERSTRA zal proberen bij het verslag informatie te geven over de evaluatie rond het GGOR.